अखिल नेपाल किसान महासंघ

१.परिचय

अखिल नेपाल किसान महासंघ सम्पूर्ण श्रमजिवी नेपाली किसानहरुको हकहित र अधिकारका लागि एक संगठित आवाज र नेतृत्वदायी संगठन हो । यस कार्यका लागि महासंघले आफ्नो स्थापनाकालदेखि नै संघर्षरत रहेको छ । महासंघ नेपाली किसानहरुको प्रतिनिधित्व गर्ने विभिन्न २२ वटा विषयगत उत्पादन, सामुदायिक र वर्गीय किसान संघहरुको साझा छाता संगठन हो ।

कम्युनिष्ट आन्दोलन सँगसँगै २००७ सालबाट संगठित रुपमा मुलुकमा किसान आन्दोलनको शुरुवात भएको थियो । छरिएका आन्दोलनलाई थप संगठित गर्दै २००८ साल बैशाख १७ गते काठमाडौंको टुडिखेलमा आयोजित कम्युनिष्ट पार्टीको भेलाबाट कमरेड तुल्सीलाल अमात्यको नेतृत्वमा कमरेड निरञ्जन गोविन्ध बैद्य, कमरेड नर बहादुर कर्माचार्य, कमरेड कमलराज रेग्मी, कमरेड खड्ग बहादुर सिंह, देवेन्द्रलाल काईलाबा लगायतका कमरेडहरु समावेश भएको अखिल नेपाल किसान संघ औपचारिक रुपमा घोषणा भएको थियो । सामन्ती निरंकुश व्यवस्थालाई अन्त्य गर्दै सामन्तहरुको शोषण र दमनवाट किसानलाई मुक्त गर्ने अर्थात जनवादी व्यवस्था स्थापनाका लागि किसान परिचालन गर्ने उद्देश्यकासाथ अखिल नेपाल किसान संघको स्थापना भएको थियो । नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीको पहिलो घोषणापत्रमा उल्लेखित नारा “पहाडपर्वत, खोलानाला, जग्गाजमिन सबको मालिक हामी दास बन्यौं किन ? हिस्सा सबमा सबको” भन्ने नाराले त्यतिबेलाको किसान आन्दोलनलाई निर्देशित गरेको थियो । किसान आन्दोलनलाई शुरुवाती अवस्थादेखि नै कम्युनिष्ट आन्दोलनले बैचारिक तथा राजनीतिक रुपमा मार्गदर्शन गर्दै आयो । वर्तमान सन्दर्भमा पनि मार्क्सवाद, लेनिनवाद र जनताको वहुदलिय जनवादले किसान महासंघले नेतृत्व गरिरहेको किसान आन्दोलनलाई मार्गदर्शन गरिरहेको छ र गरिरहने छ ।

किसान महासंघको स्थापना कालमा किसान आन्दोलनले मुख्यतया समान्ती भूस्वामित्वको अन्त्य गरी क्रान्तिकारी भूमि सुधार मार्फत जोताहा किसानलाई जमिनको मालिक बनाउने मुख्य उद्देश्य रहेको थियो । जुन उद्देश्य प्राप्तीका लागि बेठबेगारी र सलामी प्रथाको अन्त्य, मोहियानी हक कायम, विर्ता तथा जमिनदारी प्रथा उल्मुलन, अनुचित व्याजदरको खारेजी र रे नही जी कहो, मुछ उखाडो, जाली तमसुक च्यात्ने/फाड्ने र भकारी फोड, जसको जोत उसको पोत, कि जोत हलो कि छोड थलो लगायतका मुख्य विषयमा केन्द्रित भई सामन्ती प्रथा विरुद्ध किसान आन्दोलन गरिएको थियो । जसको प्रभाव वढ्दै गयो र देशव्यापी रुपमा किसानहरु अखिल नेपाल किसान संघमा संगठित हुदै गए । २०११ साल सम्ममा करिब ३ लाख किसान किसान संघको सदस्यता लिइसकेका थिए । यसरी किसानका हक अधिकारका साथसाथै देशको राजनीतिक परिवर्तनका लागि किसान महासंघले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दै आईरहेको छ ।

तत्कालीन नेकपा (माले) को गठनपश्चत २०३७ सालमा कमरेड अमृतकुमार बोहोराको अध्यक्षतामा अखिल नेपाल किसान संघलाई पुनर्गठन गरियो । र, देशव्यापिरुपमा किसान संघका समितिहरु निर्माण भए । कम्युनिष्ट पार्टी प्रतिवन्धित अवस्थामा पनि किसान र कृषि क्षेत्रमा संगठनात्मक कामको विस्तार किसान आन्दोलन मार्फत गरिएको थियो । २०४७ सालपछि हलिया, हरुवा, चरुवा र कमैया कम्हलहरीहरुको आन्दोलन, बादी महिलाहरुको आन्दोलन र किसान संघ संगठनहरुका विभिन्न

आन्दोलनहरु सम्पन्न भए । अखिल नेपाल किसान संघ किसान महासंघमा रुपान्तरण हुने अवस्थासम्म आईपुग्दा मुलुकको कैयन क्षेत्रमा परिवर्तन र सुधारहरु भए । खासगरी भूदासप्रथामा आधारित सामाजिक-आर्थिक व्यवस्था सम्पूर्ण रुपले समाप्त भएको छ र अवैतनिक श्रममा आधारित श्रम सम्बन्ध ज्यालादारी श्रममा रुपान्तरण भएको छ । परम्परागत निर्वाहमुखी कृषि उत्पादनको ठाँउ व्यवसायीक कृषि उत्पादनमा र सामन्तवादी उत्पादन प्रणाली पूँजीवादी उत्पादन प्रणालीमा रुपान्तरण भएको छ । यसबाट नेपाली समाजमा रहेका कतिपय पुराना वर्ग समाप्त भएका छन् र कतिपय नयाँवर्ग देखा परेका छन् । निर्वाहमुखी कृषि प्रणाली व्यवसायीक तथा औद्योगिक कृषि उत्पादनमा रुपान्तरण हुदै गरेको वर्तमान सन्दर्भमा कृषि उत्पादनको विशिष्टीकरणलाई आधार मानेर विषयगत, सामुदायिक र वर्गीय संगठनहरु निर्माण गर्दै किसान संघलाई २०६४ सालमा कास्की जिल्लाको पोखरामा सम्पन्न पाँचौ महासम्मेलनबाट किसान महासंघमा रुपान्तरण गरिएको हो ।

२. किसान महासंघका सिद्धान्त, उद्देश्य र लक्ष्यहरु

(क) महासंघको सिद्धान्त

किसान महासंघलाई मार्गदर्शन गर्ने सिद्धान्त मार्क्सवाद, लेनिनवाद र जनताको बहुदलीय जनवाद हो । यसको संगठनात्मक सिद्धान्त जनवादी केन्द्रीयताको सिद्धान्त हो । नेपाली कृषि क्रान्तिको कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने काममा उपरोक्त सिद्धान्तमा आधारीत भएर गरिनेछ । उपरोक्त सिद्धान्तलाई नेपाली विशेषतामा मिलाएर अध्ययन, विश्लेषण र अनुसरण गरिनेछ । नीतिगत आवद्धता र संगठनात्मक स्वायत्तताको मान्यता अनुरुप नै महासंघ परिचालित छ ।

(ख) महासंघका उद्देश्यहरूः

अखिल नेपाल किसान महासंघको उद्देश्य ग्रामिण क्षेत्रमा रहेका सम्पूर्ण श्रमजिवी किसानहरुलाई आफ्नो हक अधिकारका निम्ति सचेत, संगठित तथा कानुनसम्मत तरिकाले आन्दोलित गर्दै कृषि उत्पादनका श्रोतसाधन तथा कृषिभूमि, किसान र कृषि उत्पादन बीचको सम्बन्धलाई व्यवस्थित गर्न भूउपयोग नीति निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने, कृषिभूमि माथि रहेको व्यक्तिगत स्वामित्व अन्त्य गर्दै सामुहिकता र सहकारीताको आधारमा कृषिको व्यवसायिकरण, आधुनिकीकरण र औद्योगिकरण गर्दै ग्रामिण क्षेत्रको चौतर्फी विकास गरी शहर र ग्रामिण क्षेत्रको दूरी कम गर्ने र ग्रामिण क्षेत्रको गरीबी पूर्णरुपमा अन्त्य गरी जनताको आधारभुत आवश्यकता पूरा भएको गरिवी र अभावमुक्त सभ्य समाज निर्माण गर्नु हो ।

(ग) महासंघका लक्ष्यहरूः

यसको लक्ष्य श्रमिक किसानको सुसंगठित शक्तिको आधारमा सम्पूर्ण ग्रामिण क्षेत्रमा पर्यावरणीय प्रणाली र जैविक विविधतामा आधारित कृषिको विकास गर्ने, कृषिभूमिको संरक्षण, विकास र सदुपयोगको सुनिश्चित गर्दै ग्रामिण क्षेत्रलाइ उत्पादनमुखी बनाउँदै सबै किसीमका पूर्वाधार निर्माण गरी शहरी क्षेत्र र ग्रामिण क्षेत्रको दूरी समाप्त गर्ने, कृषि व्यवसायलाई सम्पूर्ण रुपमा यान्त्रिकरण गर्दै ग्रामिण क्षेत्रबाट दक्ष श्रमशक्तिको विकास गरी अर्थतन्त्रका अन्य क्षेत्रमा प्रवाहित गर्ने, शिक्षा, स्वास्थ, सन्तुलित आहार,

सुविधासम्पन्न आवास, रोजगारी र मनोरन्जनको सुनिश्चिता गर्दै सबै किसिमका विभेदहरुको अन्त्य गरी उच्चस्तरको संस्कृतियुक्त न्याय र समानतामा आधारित समाजवाद उन्मुख समाज निर्माण गर्नु हो ।

३.नेपाली कृषिक्रान्तिको कार्यक्रम

हाम्रो देशका लागि सबै सुधार र परिवर्तनहरुको आधार कृषि क्षेत्र नै हो । कृषि क्षेत्रको सुधार र परिवर्तन विना हाम्रो देशको अरु क्षेत्रका सुधार र परिवर्तनहरु प्रभावकारी हुन सक्दैनन् । कृषि अर्थतन्त्र राष्ट्रिय अर्थतन्त्रको मेरुदण्ड हो । त्यसैले कृषि अर्थतन्त्र सुदृढ नभै मुलुको अर्थतन्त्रको सुदृढ र दिगो विकास हुनसक्दैन । यसका साथै सिंगो कृषि क्षेत्रलाई आधुनिकीकरण अर्थात व्यावसायीकरण र औद्योगिकीकरण गरी मुलुकको कृषि अर्थतन्त्र सुदृढ गर्नु, मुलुकलाई आत्मनिर्भरता तिर उन्मुख बनाउनु, आम जनताको आर्थिक समृद्धि र जीवनस्तर उन्नत बनाउनु र कृषि क्षेत्रमा रहेको सामाजिक एवं साँस्कृतिक अन्धविश्वास र रुढिगत मान्यताहरुको अन्त्य गर्नु, कृषिलाई तुलनात्मक रुपमा आधुनिक सम्मानित र लाभकारी पेशाका रुपमा संस्थापित गर्नु नै यसका महत्वपूर्ण तथा ऐतिहासिक कार्यभारहरु हुन् । तसर्थ कृषि क्षेत्रलाई प्रगतिशील सुधार र अग्रगामी परिवर्तनद्वारा सम्पन्न वनाउन, नेपाली विशेषता सहितको कृषि क्रान्ति संपन्न गरी लोकतान्त्रिक गणतन्त्र र नयाँ नेपाल निर्माण गर्नु नै आजको हाम्रो मुख्य दायित्व हो ।

कृषि क्रान्ति र भूमिसुधारः

कृषि क्रान्तिको प्रमुख महत्वको काम नेपालको वर्तमान भूमि सम्बन्धमा परिवर्तन गर्नाका खातिर सम्पन्न गरिने क्रान्तिकारी भूमिसुधार हो । यसको लक्ष्य भूमिलाई उत्पादनको साधनका रुपमा स्थापित गर्ने र सामन्ती भूस्वामित्व अन्त्य गरी वास्तविक जोताहा तथा प्रत्यक्ष कृषि उत्पादनमा सम्लग्न किसानलाई स्वामित्व हस्तान्तरण गर्नु हो । भूमिको स्वामित्वमा किसानको विभेदकारी र अन्यायपूर्ण सम्बन्धको अन्त्य मात्र क्रान्तिकारी भूमिसुधारको उद्देश्य होइन । यसको उद्देश्य उत्पादनका साधनका रुपमा यसको अधिकतम प्रयोग गर्दै सामाजिक र आर्थिक क्षेत्रको प्रगतिशील परिवर्तनमा गतिशीलता कायम गर्नु हो ।

कृषिको व्यवसायीकरण

कृषिक्षेत्र नेपाली अर्थतन्त्रको एक महत्वपूर्ण हिस्सा रहदै आएको छ । मुलुकलाई आत्मनिर्भर बनाउन, जनतालाई आर्थिक रुपमा समृद्ध बनाउन र राष्ट्रिय अर्थतन्त्र सुदृढ गर्न कृषि क्षेत्रलाई आधुनिकीकरण अर्थात् व्यवसायीकरण र औद्योगिक विकास गर्दै औद्योगिकीकरण गर्नुपर्दछ । यसरी मात्र कृषि क्षेत्रको विकास अर्थतन्त्रका अन्य क्षेत्र सरह बनाउन सकिन्छ। कृषि व्यवसायीकरणले उत्पादनलाई विशिष्टीकरणको अवस्थातर्फ बढाउँछ । जसबाट कृषि उपजको उत्पादकत्व र उत्पादन बृद्धि हुन्छ । नेपाली कृषकहरु निर्वाहमूखी उत्पादनबाट बामेसर्दै क्रमिक रुपमा कृषिको व्यवसायीकरण गर्दै उत्पादनको विशिष्टीकरण तर्फ उन्मुख हुनथालेका छन् । अहिलेसम्म ठूला कृषि फर्महरु सरकारी तहमा मात्र संचालित छन् । अधिकाश किसानहरु निर्वाहमुखी उत्पादनमा संलग्न रहेका र केहि किसानहरु विस्तारै सामूहिक र सहकारी खेतितर्फ पनि उन्मुख हुनथालेका छन् । यस्तो प्रबृत्तिको फलस्वरुप दुग्ध सहकारी सफल देखिएको छ । यस्तो सहकारीको सफलताले किसानहरु त्यसतर्फ आकर्षित हुनथालेका छन् । यस्ता सहकारीहरु धेरैजसो उपभोक्ता सहकारीका रुपमा रहेकाछन् । यसले कृषि उत्पादनमा व्यवसायीकरण र विशिष्टीकरणलाई टेवा पुऱ्याउने कुरा अवश्यभावि छ ।

खाद्य सम्प्रभुता

खाद्य सम्प्रभुता जनता, समुदाय र राज्यहरुको भूमी तथा खाद्यनीति, श्रम, मत्स्य विकास तथा कृषि सम्वन्धि नीति आफैले परिभाषा गर्ने, निर्णय गर्नें र तिनको कार्यान्वयन गर्ने अवछिन्न अधिकार हो जुन नीति पर्यावरणिय, सामाजिक, आर्थिक तथा सांस्कृतिक सबै हिसावले उनीहरुको आफ्नो वस्तुगत अवस्थासंग उपयुक्त हुन्छन् । यस्तो नीतिले वास्तविक अर्थमा खाद्य अधिकार र खाद्य उत्पादनको अधिकारको प्रत्याभूति गर्दछ जसले सम्पूर्ण जनताको सुरक्षित, पोषणयुक्त तथा सांस्कृतिकजन्य खाना र खाद्य उत्पादनका प्रविधिहरु र साधन स्रोतमा पहुँच, अधिकार र नियन्त्रण हुन्छ । खाद्यसम्प्रतुता ऐनको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी, नियमावली अभिलम्ब जारी गर्न दावाव दिने र खाद्यसम्प्रभुता परिषद् गठन अभिलम्ब गठन गराई यसको कार्यान्वयन गर्न लाग्न जरुरी छ ।

४.किसान महासंघको सांगठनिक संरचना

अखिल नेपाल किसान महासंघको सांगठानिक संरचना यसप्रकार रहेको छः

१. राष्ट्रिय समिति
२. सल्लाहकार समिति
३. आयोगहरु
५. विभागहरु
६. बिषयगत किसान संघहरु
७. बिशेषज्ञ शभा
८. प्रदेश समिति
९. जिल्ला समिति
१०. पालिका समिति
११. वडा समिति
१२. उत्पादन समुहहरु

अखिल नेपाल किसान महासंघ कमरेड डा. प्रेम दंगालको नेतृत्वमा १८ जना पदाधिकारी, ४५ सदस्यीय सचिवालय, १०१ सदस्यीय स्थायी समिति र ५०१ सदस्यीय राष्ट्रिय समिति रहेको छ । काठमाण्डौं उपत्यका समेत गरी ८ प्रदेश समितिहरु, ७३ जिल्ला समितिहरु, ३०२ पालिकामा पालिका समिति र ८५५ वडामा वडा महासंघ छ । २२ वटा विषयगत किसान संघका केन्द्रीय, प्रदेश, जिल्ला, पालिका कमिटीहरु निर्माण भइरहेको अवस्था छ ।

किसान महासंघमा ३ आयोगहरु क्रमशः लेखा, निर्वाचन र अनुशासन आयोगहरु क्रियाशिल रहेका छन् । महासंघमा ९ वटा विभागहरु क्रमशः संगठन विभाग, प्रचार तथा प्रकाशन विभाग, आर्थिक विभाग, विदेश विभाग, प्रशिक्षण विभाग, व्यवसाय प्रवर्धन तथा उद्यम विभाग, अनुसन्धान विभाग, कानून विभाग, सहकारी विभाग रहेका छन् ।

महासंघमा कृषि क्षेत्रका विभिन्न विधाका विज्ञहरुको विशेषज्ञ सभा रहेको छ । त्यसैगरी एक सल्लाकार समिति रहेको छ ।

४.सम्मेलनहरु

अखिल नेपाल किसान महासंघले संगठनलाई संस्थागत, विधिवत र प्रकृयासम्मत ढंगबाट संचालन गर्न महासंघको सर्वोच्च निकाय राष्ट्रिय सम्मेलन तथा महासम्मेलनहरुबाट महासंघका नीति तथा नेतृत्व छनौट गर्दै आइरहेको छ । महासंघले आफ्नो गौरवपूर्ण ७ दशकको इतिहासमा ६ वटा राष्ट्रिय सम्मेलन तथा महासम्मेलन सम्पन्न गरेको छ जसलाई निम्नबमोजिम उल्लेख गरिएको छ । किसान संघको इतिहासमा विभिन्न कालखण्डहरुमा आन्दोलनको विभाजन, एकिकरण र पूर्नगठन हुदै आएको छ ।

१.प्रथम सम्मेलनः अखिल नेपाल किसान संघको पहिलो सम्मेलन २००९ सालमा रौतहटको महमदपुरमा भएको थियो । उक्त सम्मेलनले अध्यक्षमा कमरेड तुल्सीलाल अमात्य, रामहरी शर्मा उपाध्यक्ष, शम्भुराम श्रेष्ठ महामंत्री र निरञ्जन गोविन्द बैद्यलाई उपमहामंत्रीमा निर्वाचित गर्‍यो ।

२.दोस्रो सम्मेलनः संघको दोस्रो राष्ट्रिय सम्मेलन २०११ साल जेठ १९-२१ मा तत्कालीन महोत्तरी जिल्लाको जनकपुरक्षेत्रको बाह्रविघामा सम्पन्न भयो । उक्त सम्मेलनमा करिब ३०० प्रतिनिधिहरु तथा ५०० पर्यवेक्षकहरुले भाग लिएका थिए । सम्मेलनबाट केन्द्रीय परिषद्का अध्यक्षमा कमरेड तुल्सीलाल अमात्य, उपाध्यक्षमा कमरेड कमलराज रेग्मी र कमरेड डी.पी रेग्मी र महामन्त्रीमा कमरेड शम्भुराम श्रेष्ठको नेतृत्वमा कमरेड कृष्णलाल बर्मा, कमरेड निरञ्जन गोविन्द बैद्य लगायत ३१ सदस्यीय केन्द्रीय परिषद् गठन गरियो ।

३.तेस्रो सम्मेलनः अखिल नेपाल किसान संघको तेस्रो राष्ट्रिय सम्मेलन २०४७ अश्विन २५ देखि २६ सम्म कास्की जिल्लाको पोखरामा सम्पन्न भयो । यस सम्मेलनले २९ सदस्यीय केन्द्रीय कमिटी निर्वाचित गर्‍यो । उक्त केन्द्रीय कमिटीका अध्यक्ष कमरेड अमृत बोहोरा, उपाध्यक्षहरु क्रमशः कमरेड पाण्डवराज घिमिरे, सुर्य कन्दङ्वा, सत्यनारायण मण्डल, सिद्धिनाथ ज्ञवाली र किरण गुरुङ, सचिव कमरेड कृष्ण गोपाल श्रेष्ठ र कोषाध्यक्ष कमरेड जीतवीर लामा र सदस्यहरुमा क्रमशः कमरेड देवी बराल, कमरेड भुवनसिंह राई, कमरेड हिरा बहादुर सुनुवार, कमरेड पुलकित ठाकुर, कमरेड शत्रुधन उपाध्याय, कमरेड रामप्रसाद ढकाल, कमरेड विर बहादुर लामा, कमरेड चक्र पराजुली, कमरेड प्रेम नारायण पौडेल, कमरेड भिमनारायण थारु, कमरेड देव राना मगर, कमरेड भिम बहादुर कडायत, कमरेड मेघ बहादुर बि.सी., कमरेड छविलाल वली, कमरेड बालकुमारी थापा मगर, कमरेड गोमा देवकोटा, कमरेड तारा सोमयाङ्या, कमरेड गुरु बराल, कमरेड प्रेम बहादुर सिंह, कमरेड मान बहादुर बाठा मगर सहित २९ जना निर्वाचित हुनुभएको थियो ।

किसान संघहरुबीचको एकिकरण (नेकपा माले र नेकपा मार्क्सवादी) :

नेकपा माले र नेकपा मार्क्सवादीको एकिकरण २०४७ सालमा पौष २१ गते भएता पनि किसान संघहरुबीच २०४८ श्रावण २८ गते एकिकरण प्रकृया सम्पन्न भयो । एकिकरण पश्चात अध्यक्ष कमरेड अमृत बोहोरा,

उपाध्यक्षहरु क्रमशः कमरेड सुर्य कन्दङ्वा, कमरेड सत्यनारायण मण्डल, कमरेड सिद्धिनाथ ज्ञवाली, कमरेड देव नारायण महर्जन, कमरेड कृष्ण बहादुर शाही, महासचिवमा कमरेड केशव बडाल, सचिव कमरेड कृष्ण गोपाल श्रेष्ठ र कोषाध्यक्ष कमरेड जीतवीर लामासमेत रहनुभएको समिति बनेको थियो । २०५१ सालमा किसान संघका अध्यक्ष र महासचिव कमरेडहरुले पार्टीको अन्य जिम्मेवारी तोकिएपछि किसान फाँट हेर्ने जिम्मेवारी पाउनु भएका कमरेड त्रिलोचन ढकालको संयोजकत्वमा केन्द्रीय कमिटी गठन गरिएको थियो ।

४.चौथो सम्मेलनः अखिल नेपाल किसान संघको चौथौ राष्ट्रिय सम्मेलन २०५५ साल मंसिर १९ देखि २१ सम्म सप्तरीको राजविराजमा सम्पन्न भएको थियो । सम्मेलनमा हजारौं किसानको सहभागितामा रहेको थियो । तत्कालीन पार्टी अध्यक्ष कमरेड मनमोहन अधिकारी, महासचिव कमरेड माघव कुमार नेपाल, स्थायीसमिति सदस्य कमरेड केपी शर्मा ओलीका साथै नेतृत्व तहमा रहनु भएका नेताहरु, अन्तराष्ट्रिय प्रतिनिधीहरुको उपस्थिति रहेको थियो । उक्त सम्मेलनले ४ बर्षका लागि ३५ सदस्यीय केन्द्रीय कमिटी निर्वाचित गरेको थियो । निर्वाचित पदाधिकारीहरुमा अध्यक्ष केशव बडाल, उपाध्यक्ष देवी बराल, महासचिव प्रेम दंगाल, सचिव नरुलाल चौधरी, कोषाध्यक्ष टीकाराम महर्जन रहनु भएको थियो । सम्मेलनले ८ सदस्यीय सल्लाकार कमिटी गठन गरेको थियो जसमा प्रमुख सल्लाहकार कमरेड अमृत बोहोरा रहनुभएको थियो ।

नेकपा (एमाले) संसदीय दल विभाजन पछिको किसान संघ (नेकपा एमाले र माले)

पार्टी केन्द्रको आयोजनामा २०५४ साल चैत्र ५ र ६ गते गते अगुवा किसान कार्यकर्ता भेला आयोजना गरी किसान संघलाई पूर्नगठन गरिएको थियो । भेलाले चौथो राष्ट्रिय सम्मेलन आयोजक कमिटी गठन गरी किसान आन्दोलनको कामलाई गति दिएको थियो । आयोजक कमिटीमा संयोजक कमरेड केशव बडाल, सदस्यहरुमा कमरेड देवी बराल, भुवनसिंह राई, हरिदेव मण्डल, प्रेम दंगालसमेत ४१ जना रहनु भएको थियो ।

मेची महाकाली किसान जागरण मार्च अभियान

संगठन निर्माण र विस्तार अभियानलाई तिव्रता दिने उद्देश्यले २०५७ साल फागुन १ गतेदेखि चैत्र ५ गतेसम्म किसान संघ स्थापनाको स्वर्णजयन्तीको अवशरमा संघको संगठन सुदृढीकरणको समेत कार्यलाई व्यवस्थित बनाउने उद्देश्यले मेची महाकाली किसान जागरण मार्च अभियान संचालन गरेको थियो । त्यसैगरी खाद्य सम्प्रभुताका लागि एसियाली जनमार्च सन २००४ मा संचालन गरेको थियो ।

किसान संघहरुको एकिकरण (नेकपा एमाले र मालेबीच)

नेकपा (एमाले) र मालेबीच २०५८ साल फागुन ३ गते सम्पन्न एकिकरण पश्चात अखिल नेपाल किसान संघहरुको एकिकरण २०५८ चैत्र ५ गते सम्पन्न भयो । किसान फाँटको इन्चार्जको रुपमा कमरेड वामदेव गौतमलाई जिम्मेवारी तोकियो । २०५८ चैत्र ११ र १२ गते बसेको एकिकृत किसान संघको बैठकले कमरेड वामदेव गौतमको अध्यक्षतामा, प्रथम उपाध्यक्ष कमरेड केशवलाल श्रेष्ठ द्वितिय उपाध्यक्ष कमरेड धर्मदत्त देवकोटा, तृतीय उपाध्यक्ष कमरेड देवी बराल, महासचिव प्रेम दंगाल रहनु भएको थियो ।

अखिल नेपाल किसान संघ देखि महासंघ सम्मको रुपान्तरण

कृषि उत्पादनको क्षेत्रमा भएको विशिष्टीकरण र विविधिकरण र व्यवसायीकरणका कारण कृषि र किसानका समस्याका दायरा फराकिला बन्दै गए । उत्पादन अनुसारका समस्या पनि विशिष्टीकृत हुदै गए । सम्पूर्ण किसानका समस्या एकै तवरले बुझ्ने अवस्था रहेन । त्यसैले कृषि र किसानका समस्या समाधानका लागि उत्पादनमा भएको विशिष्टीकृत अनुसारका क्षेत्र निर्धारण गर्नुपर्ने आवश्यकता किसान संघले महसुस गरी २०५३ साल देखि यस अवधारणमा छलफल शुरु गरियो । २०५५ साल भाद्र महिनामा सालमा चितवनमा आयोजित किसान कार्यकर्ता भेलाले किसान संघहरु गठन गरी किसान महासंघ निर्माण गर्ने आधार तय गर्‍यो । २०६१ साल फागुनमा १८ वटा विषयगत किसान संघहरुका भेला तथा सम्मेलनहरु सम्पन्न गरी किसान महासंघमा रुपान्तरण गर्ने तयारी गर्‍यो । त्यसैगरी २०६३ सालमा २१ वटा विषयगत संघका केन्द्रीय समिति गठन भए । यसरी नै २०६४ सालमा कास्की पोखरामा पाँचौ सम्मेलन अर्थात प्रथम महासम्मेलन देशभरका २१ वटा विषयगत किसान संघका १६०० प्रतिनिधीहरुको उपस्थितीमा अखिल नेपाल किसान महासंघ निर्माण भयो ।

५.पाँचौ महासम्मेलनः अखिल नेपाल किसान महासंघको पाँचौ महासम्मेलन २०६४ साल वैशाख ३० देखि जेठ २ गतेसम्म कास्की जिल्लाको पोखरामा सम्पन भयो । यस महासम्मेलनबाट अखिल नेपाल किसान महासंघ २१ वटा विषयगत, वर्गिय र सामुदायीक किसान संघहरुको छाता संगठनको रुपमा नेतृत्व प्रदान किसान संगठनको रुपमा स्थापीत भयो । पोखरा महासम्मेलनले कमरेड वामदेव अध्यक्ष, उपाध्यक्षमा कमरेड केशवलाल श्रेष्ठ, महासचिव कमरेड प्रेम दंगाल, सचिव कमरेड डि.वी कार्की, कोषाध्यक्ष कमरेड शारदा सुवेदी पदाधिकारी रहने गरी ....सदस्यीय केन्द्रीय समिति निर्वाचित गर्‍यो ।??????

६.छैठौं महासम्मेलनः अखिल नेपाल किसान महासंघको छैंठौ महासम्मेलन २०७२ साल चैत्र २६ देखि २८ सम्म प्रज्ञाप्रतिष्ठान कमलादी, काठमाण्डौमा सम्पन्न भयो । उक्त महासम्मेलनले कमरेड वामदेव गौतम अध्यक्ष, कमरेड केशवलाल श्रेष्ठ सह-अध्यक्ष, उपाध्यक्षहरु क्रमशः लालबहादुर थापा, कमरेड यमलाल कडेंल, कमरेड कमलराज श्रेष्ठ, कमरेड शारदा सुवेदी, कमरेड हरि पराजुली, कमरेड रामऔतार यादव, कमरेड वलदेव चौधरी, महासचिव कमरेड बलराम बास्कोटा, उपमहासचिव कमरेड डि.वी कार्की र कमरेड बावुराम थापा लगायतका पदाधिकारी सहित १२६ सदस्यीय राष्ट्रिय समिति निर्वाचित गर्‍यो ।

नेकपा (एमाले) र नेकपा माओवादी (केन्द्र) को एकिकरण पछिको किसान महासंघ

२०७५ साल जेठ ३ गते हाम्रो गौरवशाली पार्टी नेकपा (एमाले) र नेकपा माओवादी (केन्द्र) को एकिकरण भयो सोही अनुसार दुवै पार्टीका भातृ संगठन अखिल नेपाल किसान महासंघ र अखिल नेपाल किसान महासंघ (क्रान्तिकारी केन्द्र) बीचमा पनि एकता भयो । एकता भेलाले कमरेड हरि पराजुलीको संयोजकत्वमा २४५ जनाको राष्ट्रिय समिति घोषणा गरेको थियो ।

५.अखिल नेपाल किसान महासंघको पूर्नगठन (२०७७ माघ २२)

झण्डै दुइतिहाई वहुमतका साथ तत्कालीन नेकपाको नेतृत्व गर्दै सो पार्टीका अध्यक्ष कमरेड केपी शर्मा ओलीले सरकारको नेतत्व गरिरहनु भएको थियो । उक्त सरकारले सुखी नेपाली समृद्ध नेपालको लक्ष्य तय गरि राष्ट्रियता, विकास र जनहितमा तिव्र गतिमा महत्वपूर्ण कामहरु गरिरहेको थियो । जतिवेला भारतले कब्जा गर्दै आईरहेको नेपालको भूभाग लिपुलेक, लिम्पियाधुरा र कालापानी समेटेर सरकारले नेपालको चुच्चे नक्सा जारी गर्‍यो । त्यस पश्चात अनेकौ बहाना बनाई पार्टी भित्र र बाहिरबाट अध्यक्षमाथि प्रहार गर्ने, चौतर्फी घेरावन्दी गर्ने र पार्टी र सरकारबाट च्युत गर्ने जस्ता बदनियत मनसायबाट मनगणन्ते, अपुष्ट आरोपपत्र लगाइ अध्यक्ष तथा प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीलाई दुबै पदबाट बर्खास्त गर्ने भित्री अभियानमा लागिरहेका थिए । पार्टी र सरकारको नेतृत्व हत्याउन उद्त व्यक्तिहरु पार्टी एकता कायम गर्ने गराउने, सबैको आत्मसम्मान हुने र पार्टीको सङ्कट समाधान हुने अनेक प्रस्तावहरुमा कुनै रुचि देखाएनन् ।

त्यतिवेला हाम्रो पार्टी नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (नेकपा) अत्यन्त असहज परिस्थितिबाट गुज्रिरहेको थियो । किसान आन्दोलनको नेतृत्व रहनु भएका केही कमरेडहरु उल्लेखित नीहित स्वार्थ पूरा गर्ने मनोकांक्षबाट प्रेरित भई पार्टी अध्यक्षलाई सामान्य सदस्य पनि नरहने गरी कार्वाही गर्ने नाटकीय भूमिकामा रहनुभएको थियो ।

त्यसैले नेपालको कम्युनिष्ट आन्दोलनको रक्षा गर्न किसान आन्दोलनले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्नु अवस्था श्रृजना भएको कारण पार्टीमा उत्पन्न भएको विशम परिस्थितिको बारेमा सहि सूचना, विश्लेषण प्राप्त गर्दै उचित निष्कर्ष निकाल्दै आम जनता र किसान कार्यकर्तालाई प्रशिक्षित गर्दै किसान आन्दोलनलाई पुनर्गठन गर्ने मुख्य उद्देश्यकासाथ २०७७ साल २२ गते राष्ट्रिय कार्यकर्ता भेला आयोजना गरिएको थियो । पार्टीले यो कार्य सम्पन्न गर्ने जिम्मेवारी कमरेड डा. प्रेम दंगाललाई दिएको थियो । उहाँको पहलकदमीमा पार्टी एकताको पक्षमा रहनुभएका सम्पूर्ण कमरेडहरुको साथसहयोगले राष्ट्रिय भेला सम्पन्न भएको थियो । भेलाले कमरेड डा. प्रेम दंगालको अध्यक्षतामा ५०१ सदस्यीय राष्ट्रिय समिति निर्माण गरी अखिल नेपाल किसान महासंघ पूर्नगठन गरेको थियो । हाल ५२३ सदस्यीय राष्ट्रिय समिति क्रियाशिल रहेको छ । राष्ट्रिय समितिका सदस्यहरुको विवरण अनुसुचि १ मा उल्लेख गरिएको छ ।

६.बिषयगत किसान संघहरुको संयुक्त राष्ट्रिय भेला

अखिल नेपाल किसान महासंघको आयोजनामा २०७८ साल असोज ८ र ९ गते चितवनको भरतपुरमा २२ वटा विषयगत उत्पादक, सामुदायिक र वर्गिय किसान संघहरुको संयुक्त राष्ट्रिय भेला गरी उक्त बिषयगत किसान संघहरुका केन्द्रीय कमिटी निर्माण गरेको छ । किसान महासंघ सम्बद्ध २२ वटा किसान संघहरु र केन्द्रीय नेतृत्व अनुसुचि २ मा उल्लेख गरिएको छ ।

७. उपलब्धीहरु

अखिल नेपाल किसान महासंघले सहि नीति अबलम्बन गरेका कारण केही महत्पूर्ण सफलता हासिल गरेको छ। संविधानमा खाद्यसम्प्रभुता लगायतका किसान अधिकारका विषयहरु सुनिश्चितता गरिए। नीति निर्माण तहमा किसान संघ संगठनहरुको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने कार्यमा किसान महासंघको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको छ । यसक्रममा २० वर्षे कृषि विकास रणनीति (एडिएस) निर्माणमा संघसमेत राष्ट्रिय किसान सञ्जालको भूमिका निर्णायक रह्यो। कृषि तथा खाद्य सुरक्षा आयोजना लागू गर्न गराउन, नेपालमा आनुवंशिक हेरफेर गरिएका विऊ विजन तथा कृषि उत्पादनहरुको निषेध, असफल बालीको क्षतिपूर्ति, कृषि क्षेत्रमा अनुदान, सहुलियत दरका कर्जा, कृषि विमा, सर्मथन मूल्यको व्यवस्था बालीमा भएको क्षतिको राहत र कृषिक्षेत्रमा बजेट बृद्धि गर्ने गराउने काममा महासंघले भूमिका खेल्दै आएको छ।

यसैगरी मुलुकमा राष्ट्रिय किसान आयोग स्थापना गरी आम किसानको हकहित र अधिकारको संरक्षण गर्न पहल भैरहेको छ । किसान संघ स्थापनाको स्वर्णजयन्तीको अवशरमा मेची–महाकाली किसान जागारण पदयात्रा अभियान संचालन, खाद्य सम्प्रभूता कायम गर्न एसियाली जनमार्च संचालन जस्ता विशाल किसान परिचालनका कार्यक्रमहरु संचालन भएका छन् यसबीच। कृषिलाई आत्मनिर्भर, दीगो र प्रतिस्पर्धि बनाउँदै किसान अधिकार स्थापना गर्न महासंघको भूमिका निर्णायक रहेको छ। किसान हकहित र अधिकार स्थापनामा र कृषिक्षेत्रमा आमूल परिवर्तन गरी उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धि गरी मुलुकमै रोजगारी सिर्जना, गरिबी निवारण गर्दै कृषि औद्योगिकीकरण गर्न लागिपरेको अवस्था छ। वर्तमान सन्दर्भमा कृषिक्षेत्र र किसान एक पछि अर्को गर्दै उपेक्षित भएको अवस्था छ। वहुसंख्यक जनसंख्या कृषि पेशामा आधारित भएको, अर्थतन्त्रमा महत्वपूर्ण यागदान गरेको भएपनि उत्पादक शक्ति किसानको व्यापक विकास र विस्तार हुन नसकेको यस परिवेशमा आम किसानका माग पूरा गर्नु पर्ने तहमा आन्दोलन विकास गर्न महासंघको प्रतिबद्धता रहेको छ।

८.किसान महासंघले हाल उठाउँदै आएका महत्वपूर्ण सवालहरु

कृषि क्षेत्रलाई विकासको पहिलो प्राथामिकतामा राखी आगामी एक दशक कृषिक्रान्तिको दशक घोषणा गरी सोही अनुसार राज्यका नीति, कार्यक्रम र योजनाहरु निर्माण गर्ने, संघीय, प्रदेश तथा स्थानीय तीनवटैतहका सरकारहरुले कुल बजेटको १० प्रतिशत कृषि क्षेत्रकालागि विनियोजन गर्ने, किसानको बर्गिकरण र सूचिकरण गरी किसान परिचयपत्र वितरण गर्ने र परिचयपत्रको आधारमा सरकारले प्रवाह गर्ने सेवा, सुविधा प्रत्यक्ष किसानले प्राप्त गर्ने व्यवस्था मिलाउने, भूमिहीन किसानलाई जमीन प्रदान गर्ने, किसानलाई योगदानमा आधारित निवृतिभरणको व्यवस्था गर्ने, गुणस्तरिय मल समयमै सहज आपूर्तिको व्यवस्था गर्ने, उन्नत जातका गुणस्तरीय विऊविजन तथा नश्लको सहज उपलब्धता गराउने, कृषिजन्य उत्पादनको समर्थन मूल्य घोषणागरी प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्ने, भूमिको वर्गिकरण गरी बैज्ञानिक भूउपयोग प्रणालीको अबलम्बन गर्ने, उत्पादनमा आधारित अनुदानको व्यवस्था गर्ने, सहुलियतदरको कृषिकर्जाको सहज उपलब्धता गर्ने, जैविक तथा प्रांगारिक मल र बिषादीको प्रवर्द्धन गर्ने, कृषि सम्बन्धी आधुनिक ज्ञान र सीप र प्रविधिको प्रयोगमा जोड दिइने, कृषि तथा पशु विमा निःशुल्क र अनिवार्य गर्ने, स्थानीय कृषि बजारको व्यवस्था गर्ने, कृषि शिक्षा, अनुसन्धान र प्रसारलाई एकिकृत रुपमा संचालन गर्ने, किसान मैत्री कृषि कानून निर्माण गरि लागू गर्ने, महिलामैत्री कृषि औजार र प्रविधिको अनुसन्धान र

विकास गर्ने । महिला किसानलाई भत्ता सहित सुत्केरी विदाको व्यवस्था गर्ने, विदेशबाट विना रोकतोक कृषि तथा कृषिजन्य उत्पादनहरु भित्रिने अवस्थाको अन्त्य गर्दै बिदेशी उत्पादित वस्तुको हस्तक्षेपवाट नेपाली उत्पादनको रक्षा गर्ने, खाद्य सप्रभुताको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने, कृषि पूर्बाधारः कृषिसडक, सिचाई, विद्युतीकरण, कृषि अनुसन्धान, कृषिप्रसार आदिको व्यवस्था गर्ने रहेका छन् ।

अनुसुचि १:

अखिल नेपाल किसान महासंघ राष्ट्रिय समिति सदस्यहरुको विवरण यसप्रकार रहेको छः

अखिल नेपाल किसान महासंघ राष्ट्रिय समिति सदस्यहरु			
क.सं	**नाम**	**जिल्ला**	**जिम्मेवारी**
१	क. डा. प्रेम दंगाल	सुनसरी	अध्यक्ष, प्रमुख विदेश विभाग
२	क. कमलराज श्रेष्ठ	गुल्मी	उपाध्यक्ष, इन्चार्ज-लुम्बिनी प्रदेश
३	क. लाल बहादुर थापा	बाजुरा	उपाध्यक्ष, इन्चार्ज-सुदुरपश्चिम प्रदेश
४	क. राम अवतार यादव	सिराहा	उपाध्यक्ष, इन्चार्ज- प्रदेश नं २
५	क. उमा कोइरला	सिन्धुली	उपाध्यक्ष, इन्चार्ज- वाग्मती प्रदेश
६	क. बेनु सिवाकोटी	झापा	उपाध्यक्ष, इन्चार्ज- प्रदेश नं १
७	क. राम बहादुर थापा	स्याङ्जा	उपाध्यक्ष, इन्चार्ज- गण्डकी प्रदेश
८	क. सूर्य बहादुर शाही	दैलख	सह-इन्चार्ज कर्णाली प्रदेश
९	क. खडक बहादुर खड्का	वर्दिया	महासचिव
१०	क. बावुराम थापा	तेह्रथुम	उपमहासचिव, प्रमुख- संगठन विभाग
११	क. लाल बहादुर विश्वकर्मा	कञ्चनपुर	सचिव
१२	क. रामशरण आलेमगर	काठमाण्डौं	सचिव, इन्चार्ज-काठमाण्डौं उपत्यका
१३	क. जीवन्ती पौडेल	कैलाली	सचिव, संयोजक- महिला किसान संघ, नेपाल
१४	क. सत्यराम गिरी	काठमाण्डौं	सचिव
१५	क. राजकुमार उप्रेति	सर्लाही	सचिव, संयोजक प्रदेश नं २, संयोजक-उखु उत्पादक किसान संघ
१६	क. रमिल बम	वैतडी	सचिव
१७	क. सरिता कुमारी गिरी यादव	सप्तरी	सचिव, इन्चार्ज सप्तरी
१८	क. प्रेम नारायण अधिकारी	ललितपुर	कोषाध्यक्ष, प्रमुख–आर्थिक विभाग
१९	क. पुण्य प्रसाद पौडेल	कास्की	प्रमुख, लेखा परिक्षण आयोग
२०	क. हरि पोखरेल	खोटाङ	सह-इन्चार्ज, प्रदेश नं १, प्रमुख अनुशासन आयोग
२१	क. जाल्पा भुसाल	अर्घाखाँची	प्रमुख, निर्वाचन आयोग
२२	क. यज्ञराज वास्तोला	कैलाली	सह-इन्चार्ज, सुदुरपश्चिम प्रदेश
२३	क. आरती पौडेल	बाँके	संयोजक, लुम्बिनी प्रदेश
२४	क. शिव खनाल	कास्की	संयोजक, गण्डकी प्रदेश

२५	क. सुरेन्द्रमोहन शर्मा	ललितपुर	संयोजक-वाग्मती प्रदेश, इन्चार्ज पुष्प तथा नर्सरी उत्पादक किसान संघ
२६	क. मोहनलाल शर्मा	बाग्लुङ	इन्चार्ज, पशुपालक किसान संघ
२७	क. बम बहादुर थापा	लमजुङ	इन्चार्ज, लमजुङ
२८	क. खेम सुवेदी	कञ्चनपुर	संयोजक, सुदुरपश्चिम प्रदेश
२९	क. कविराम अर्याल	रुपन्देही	संयोजक, खाद्यवाली उत्पादक किसान संघ
३०	क. रामशरण ढुंगाना	काठमाण्डौं	सह-इन्चार्ज, काठमाडौं उपत्यका
३१	क. बालकृष्ण देउजा	सिन्धुपाल्चोक	प्रमुख, अनुसन्धान विभाग
३२	क. रामलखन हरिजन	नवलपरासी	इन्चार्ज, सिंचाइ तथा जलउपभोक्ता किसान संघ, नेपाल
३३	क. कृष्ण अधिकारी	काठमाण्डौं	संयोजक, काठमाण्डौं उपत्यका
३४	क. सरिता भुसाल	अर्घाखाँची	कार्यालय सचिव, प्रमुख-प्रचार तथा प्रकाशन विभाग,
३५	क. बिमला शर्मा चौलागाँई	काभ्रे	संयोजक, पंक्षीपालक किसान संघ
३६	क. जगतारन देवी साह	सिराहा	इन्चार्ज, सिराहा
३७	क. मिथिलेश यादव	धनुषा	इन्चार्ज, धनुषा
३८	क. देवु विष्ट	तनहुँ	सह-संयोजक, गण्डकी प्रदेश
३९	क. बखत बहादुर भण्डारी	दैलेख	संयोजक, कर्णाली प्रदेश
४०	क. धिर वहादुर शाही	सुर्खेत	सहसंयोजक, कर्णाली प्रदेश
४१	क. ठाकुर भण्डारी	गुल्मी	सह-संयोजक, कृषिवन किसान संघ
४२	क. तारा खाती	डडेलधुरा	सह-संयोजक सुदुरपश्चिम प्रदेश
४३	क. विश्वनाथ वराल	झापा	संयोजक, प्रदेश नं १
४४	क.पुरुषोत्तम न्यौपाने	चितवन	प्रमुख, विदेश विभाग
४५	क. दुखीलाल चौधरी	सुनसरी	सहसंयोजक, प्रदेश नं १, संयोजक भूमि अधिकार तथा कृषि श्रमिक संघ
४६	क. गोवर्धन गौली	लमजुङ	सचिव, गण्डकी प्रदेश, संयोजक-फलफूल उत्पादक किसान संघ
४७	क. कल बहादुर हमाल	हुम्ला	सह इन्चार्ज, कर्णाली प्रदेश, संयोजक, जडिवुटी उत्पादक किसान संघ, नेपाल
४८	क. माया गौतम के.सी	ललितपुर	संयोजक, तरकारी उत्पादक किसान संघ, नेपाल
४९	क. इन्द्र भुर्तेल	सुनसरी	आइटी प्रमुख
५०	क. लाल कुमार के.सी	दोलखा	प्रमुख, प्रशिक्षण विभाग
५१	क. सम्राट तुम्बाहाङ्फे	मकवानपुर	संयोजक –मौरी पालक किसान संघ
५२	क. शिवलाल वहाला श्रेष्ठ	भक्तपुर	सह-संयोजक, काठमाण्डौं उपत्यका

५३	क. सरस्वती वाटी	भक्तपुर	सह-संयोजक, काठमाण्डौं उपत्यका
५४	क. खडानन्द कडेरिया	रामेछाप	इन्चार्ज रामेछाप
५५	क. नेहरसिंह के.सी	प्युठान	इन्चार्ज प्युठान
५६	क. गणेश गुरागाँई	सुनसरी	सह-इन्चार्ज, कृषिवन किसान संघ
५७	क. एकराज उप्रेति	मकवानपुर	इन्चार्ज दुग्ध उत्पादक किसान संघ
५८	क. नारायण देवकोटा	मकवानपुर	संयोजक दुग्ध उत्पादक किसान संघ
५९	क. उमा कोइरला	कास्की	सह-संयोजक कास्की
६०	क. घनश्याम पाण्डे	दाङ	इन्चार्ज, दाङ
६१	क. भारती पाठक	मकवानपुर	संयोजक कृषि वन किसान संघ
६२	क. लेखनाथ बुढाथोकी	संखुवासभा	सचिव प्रदेश नं १, इन्चार्ज-चिया उत्पादक किसान संघ
६३	क. गणेश कार्की	दोलखा	इन्चार्ज, कृषिबन किसान संघ
६४	क. देव वहादुर घले	म्याग्दी	सह-संयोजक, जडिवुटी उत्पादक किसान संघ
६५	क. धन बहादुर थेवे	झापा	इन्चार्ज अलैची उत्पादक संघ
६६	क. जनार्दन भण्डारी	नुवाकोट	इन्चार्ज, खाद्यवाली उत्पादक किसान संघ
६७	क. डेजी पाण्डेय	कैलाली	सचिव, सुदुरपश्चिम प्रदेश
६८	क. गणेश श्रीपाली	गुल्मी	कफि उत्पादक किसान संघ, नेपाल
६९	क. सुदन के.सी	दाङ	संयोजक, युवा किसान संघ
७०	क. ताराजन घिमिरे	कपिलवस्तु	इन्चार्ज, कपिलवस्तु
७१	क. रुपनारायण दास तत्मा	रौतहट	सहसंयोजक, प्रदेश नं २
७२	क. भीम जनाला	अछाम	इन्चार्ज, अछाम
७३	क. मिनराशी गुरुङ	मनाङ	इन्चार्ज, मनाङ
७४	क. राधा निरौला	ओखलढुंगा	इन्चार्ज, ओखलढुंगा
७५	क. मनोहरी पोटे	काभ्रे	सह-संयोजक पंक्षीपालक किसान संघ
७६	क. पूनम सिंह घर्ति मगर	कालीकोट	इन्चार्ज, कालीकोट
७७	क. गोपाल रेउले	रुकुम	इन्चार्ज, रुकुम
७८	क. रोहीत भट्राई	काठमाण्डौं	प्रमुख, कानून विभाग
७९	क. टिका कुमारी अधिकारी	सुर्खेत	उपप्रमुख, सहकारी विभाग
८०	क. शुशिला ढकाल	खोटाङ	इनचार्ज, अलैची उत्पादक संघ
८१	क. कमला वोहोरा	कञ्चनपुर	सह-संयोजक, कृषि श्रमिक संघ
८२	क. भागिरथ सिंह कुवँर	वैतडी	इन्चार्ज वैतडी
८३	क. शुशीला सिंह	बाजुरा	सह-इन्चार्ज पशुपालक किसान संघ

८४	क. सावित्री पुडासैनी	रसुवा	सह-संयोजक सिंचाइ तथा जलउपभोक्ता संघ
८५	क. शारदा कुमाल	चितवन	उपप्रमुख प्रशिक्षण विभाग
८६	क. विन्दु महर्जन	काठमाण्डौं	इन्चार्ज काठमाण्डौं
८७	क. लक्ष्मीपती पौडेल	स्याङ्जा	इन्चार्ज स्याङ्जा, प्रमुख, सहकारी विभाग
८८	क. नारायण प्रसाद खनाल	तनहुँ	इन्चार्ज तनहुँ
८९	क. शम्भु सुवेदी	चितवन	इन्चार्ज चितवन
९०	क. दिनशोभा पुन	गुल्मी	इन्चार्ज गुल्मी
९१	क. श्रीराम आचार्य	काठमाण्डौं	संयोजक, सिंचाइ तथा जलउपभोक्ता संघ
९२	क. जागुराम चौधरी	कैलाली	सह-संयोजक, उखु उत्पादक किसान संघ
९३	क. भोला यादव	धनुषा	सचिव, प्रदेश नं २
९४	क. गोमा खनाल थापा	बाँके	इन्चार्ज बाँके
९५	क. चक्र प्रसाद स्नेही	डडेलधुरा	इन्चार्ज,डडेलधुरा
९६	क. गंगाराम खत्री	रोल्पा	इन्चार्ज रोल्पा
९७	क. उमेश गुप्ता	बारा	
९८	क.उमेश घिमिरे	धनकुटा	
९९	क.केदार कुमार के.सी	ललितपुर	
१००	क.गोकर्णराज पाठक	नुवाकोट	
१०१	क. जुद्ध विलास भण्डारी	गोर्खा	
१०२	क. जीत व. रोकाया	डोल्पा	
१०३	क. ज्योति गिरी -थापामगर)	काठमाण्डौं	
१०४	क. टिकाराम खड्का	दाङ.	
१०५	क. डिल्लीराम शर्मा अधिकारी	मोरङ.	
१०६	क. नवेन्द्र नेपाली	जाजरकोट	
१०७	क.निर्मला भुसाल	पर्वत	
१०८	क.निमु शेर्पा	संखुवासभा	
१०९	क.पदम लिम्बु	सुनसरी	
११०	क.प्रकाश ढुङ्गाना	चितवन	
१११	क.प्रकाश थापा	सर्लाही	
११२	क.बिनोद कुमार गिरी	सुर्खेत	
११३	क.विनोद पासवान	महोत्तरी	
११४	क.भागिरथी सिंह	बझाङ.	
११५	क.भुवनेश्वर सुवेदी	कास्की	
११६	क.मिना शाही	कालिकोट	

११७	क.यादब खापुङ	तेह्रथुम	
११८	क.राजेन्द्र वहादुर थापा	मोरङ.	
११९	क.राम बहादुर स्वर्णकार	कन्चनपुर	
१२०	क.रेखा शर्मा	दाङ.	
१२१	क.सहदेव गिरी	ओखलढुंगा	
१२२	क.सन्तोष केसी	स्याङजा	
१२३	क.सिता वि.क.	डोटी	
१२४	क.शान्त प्रशाद वेगा लिम्बु	पाँचथर	
१२५	क.शेषकान्त गौतम	गुल्मी	
१२६	क.अजय कुशवाह	महोत्तरी	
१२७	क.शेर बहादुर सिंह	कञ्चनपुर	इन्चार्ज, कञ्चनपुर
१२८	क.कृष्ण प्रसाद श्रेष्ठ	पाल्पा	
१२९	क.प्रदिप थपलिया	तेह्रथुम	
१३०	क.प्रेम के.सी	बाग्लुङ	
१३१	क.सचिनानन्द शाह	रौटहट	
१३२	क.विनोद पराजुली	काभ्रे	
प्रदेश नं १			
१३३	क. रमेश भण्डारी	तेह्रथुम	
१३४	क. माया गुरुङ	तेह्रथुम	
१३५	क. इश्वर राज खत्री	तेह्रथुम	सह-इन्चार्ज, तेह्रथुम
१३६	क. गिता देवी थापा	तेह्रथुम	इन्चार्ज, तेह्रथुम
१३७	क. शान्त बेघा	पाँचथर	
१३८	क. गंगादेवि आङ्देम्बे	पाँचथर	इन्चार्ज, पाँचथर
१३९	क. गंगा भुर्तेल	इलाम	
१४०	क. हिमा भण्डारी	इलाम	
१४१	क. गणेश रेग्मी	इलाम	
१४२	क. कविमाया राई	इलाम	
१४३	क. थिर प्रसाद खतिवडा	झापा	इन्चार्ज, झापा
१४४	क. तुलसा धिताल	झापा	सह-इन्चार्ज, झापा
१४५	क. उदय नारायण ढुंगाना	झापा	
१४६	क. राम प्रसाद सिवाकोटी	झापा	
१४७	क. सिता वस्नेत	झापा	

१४८	क. तुलसा भुजेल	झापा	
१४९	क. ज्ञानेन्द्र गौतम	झापा	
१५०	क. खडक वहादुर तामाङ.	झापा	
१५१	क. कृष्ण वहादुर कार्की	झापा	
१५२	क. गणेश प्रसाद अधिकारी	भोजपुर	इन्चार्ज, भोजपुर
१५३	क. लोकेन्द्र तामाङ	संखुवासभा	इन्चार्ज, संखुवासभा
१५४	क. सिता तामाङ	संखुवासभा	सह-इन्चार्ज, संखुवासभा
१५५	क. दिल बहादुर राई	धनकुटा	इन्चार्ज, धनकुटा
१५६	क. पदम माया लिम्बु	धनकुटा	सह-इन्चार्ज, धनकुटा
१५७	क. किरण राई	सुनसरी	
१५८	क. दुर्गा कुमारी घिमिरे	सुनसरी	
१५९	क. लोकेन्द्र संजेल	सुनसरी	इन्चार्ज, सुनसरी
१६०	क. कौशल्या माझी	सुनसरी	सह-इन्चार्ज, सुनसरी
१६१	क. विष्णु खड्का	सुनसरी	
१६२	क. कलावती चौधरी	सुनसरी	
१६३	क. भिष्म अधिकारी	सुनसरी	
१६४	क. जानुका गुरुङ	सुनसरी	
१६५	क. मयनाथ गौतम	ओखलढुंगा	सह-इन्चार्ज, ओखलढुंगा
१६६	क. हितराज कार्की	ओखलढुंगा	
१६७	क. चेत बहादुर कटुवाल	ओखलढुंगा	
१६८	क. कृष्ण कार्की	ओखलढुंगा	
१६९	क. उमा बि.क	ओखलढुंगा	
१७०	क. पोष्ट कुमार कार्की	सोलुखुम्बु	संयोजक अलैची उत्पादक किसान संघ, इन्चार्ज सोलुखुम्बु
१७१	क. साङ्गे शेर्पा	सोलुखुम्बु	सह-इन्चार्ज, सोलुखुम्बु
१७२	क. लिला प्रसाद तामाङ	खोटाङ	इन्चार्ज, खोटाङ
१७३	क. अनिशा अचार्य	खोटाङ	सह-इन्चार्ज, खोटाङ
१७४	क. गिता रेग्मी	उदयपुर	इन्चार्ज, उदयपुर
१७५	क. चुरामणी लुँइटेल	उदयपुर	
१७६	क. नारद निरौला	उदयपुर	सह-इन्चार्ज, उदयपुर
१७७	क. विक्रम गिरी	उदयपुर	

१७८	क. देबेन्द्र पौडेल	मोरङ	इन्चार्ज, मोरङ
१७९	क. मिना खतिवडा पौडेल	मोरङ	सह-इन्चार्ज, मोरङ
१८०	क. बम लाल खवास	मोरङ	
१८१	क. इमानाथ पोखरेल	मोरङ	
१८२	क. यमनाथ निरौला	मोरङ	
१८३	क. हरिमाया उप्रेती	मोरङ	
१८४	क. रेवती कुमार तिम्सिना	मोरङ	
१८५	क. गुरु प्रसाद पराजुली	मोरङ	
१८६	क. धर्म लाल सिंह	मोरङ	
१८७	क. प्रकाश कुमार सरदार	मोरङ	
१८८	क. सन्तोष कुमार मण्डल	मोरङ	
१८९	क. ज्ञानेन्द्र ओझा	मोरङ	
१९०	क. नवराज बिष्ट	मोरङ	
१९१	क. बिमल सुबेदी	मोरङ	
१९२	क. शेषराज भट्टराई	ताप्लेजुङ	
१९३	क. माया गुरुङ	ताप्लेजुङ	
१९४	क. धनेश्वर लिम्बु	ताप्लेजुङ	
प्रदेश नं २			
१९५	क. रामनाथ वैठा	बारा	इन्चार्ज, बारा
१९६	क. रमेश कुसवहा	बारा	सह-इन्चार्ज बारा
१९७	क. धन माया चौधरी	बारा	
१९८	क. बन्दना सिंह	बारा	
१९९	क. सुरेश यादव	बारा	
२००	क. राम दुलारी देवी	बारा	
२०१	क. ललित बुढाथोकी	महोत्तरी	इन्चार्ज महोत्तरी
२०२	क. श्याम किशोर यादव	महोत्तरी	सह-इन्चार्ज, महोत्तरी
२०३	क. बिजय कुमार राय	महोत्तरी	संयोजक महोत्तरी
२०४	क. सरिता बिष्ट	महोत्तरी	सह-संयोजक महोत्तरी
२०५	क. सरस्वती चौधरी	महोत्तरी	
२०६	क. काली मुद्दिन अंसारी	महोत्तरी	

२०७	क. शोभा झा	महोत्तरी	
२०८	क. कृष्ण मोहन शर्मा	महोत्तरी	
२०९	क. उषा चौधरी	महोत्तरी	
२१०	क. मिना देवि यादब	महोत्तरी	
२११	क. हरि खड्का	महोत्तरी	
२१२	क. सन्तोष आचार्य	सर्लाही	
२१३	क. सरस्वती गौतम	सर्लाही	
२१४	क. गोबिन्द प्रसाद साह	सर्लाही	
२१५	क. सिता देवी ठाकुर	सर्लाही	
२१६	क. राम हरि प्रसाई	सर्लाही	इन्चार्ज सर्लाही
२१७	क. उमेश सिंह	सर्लाही	सह-इन्चार्ज सर्लाही
२१८	क. रबि कडरिया	सर्लाही	संयोजक सर्लाही
२१९	क. नर्बदा पौडेल	सर्लाही	सह-संयोजक
२२०	क. चांदनी सहनी	सर्लाही	
२२१	क. धुर्ब चौलागाई	सर्लाही	
२२२	क. बिष्णु प्रसाद मैनाली	सर्लाही	
२२३	क. तुलाराम लुईटेल	सप्तरी	
२२४	क. राजाराम यादब	सप्तरी	
२२५	क. समु खातुन	सप्तरी	
२२६	क. कुलानन्द चौधरी	सप्तरी	
२२७	क. निर्मला कुमारी चौधरी	सप्तरी	
२२८	क. राधा पासवान	सप्तरी	
२२९	क. कारी चन्द्र चौधरी	सप्तरी	
२३०	क. राजेन्द्र प्रसाद शाह	सिरहा	
२३१	क. राम कुमार शाह	सिराहा	
२३२	क. निर्मला बास्तोला	सिराहा	
२३३	क. किताब तामाङ	सिराहा	
२३४	क. बौएलाल यादब	सिराहा	
२३५	क. शकुन्तला पौडेल	सिराहा	
२३६	क. गुलावदेवी चौधरी	सिराहा	

२३७	क. लक्ष्मी खत्री	सिराहा	
२३८	क. निर्मला कुमारी यादब	धनुषा	सह-इन्चार्ज धनुषा
२३९	क. सकुन्तला कार्की	धनुषा	
२४०	क. जामुनरान यादव	धनुषा	
२४१	क. देबकी सिंह	धनुषा	
२४२	क. राजाराम महतो	धनुषा	
२४३	क. अम्बिका कुमारी	धनुषा	
२४४	क. रामलगन यादब	धनुषा	
२४५	क. बिनोद खप्पे मरर	धनुषा	
२४६	क. आर. के. मैनाली	रौतहट	
२४७	क. लिला देवि यादब	रौतहट	
२४८	**क.** शान्ति देवि शाह	रौतहट	
२४९	क. विरेन्द्र पाण्डे	रौतहट	
२५०	क. महेन्द्र ठाकुर	रौतहट	
२५१	क. कामेश्वर वैठा	रौतहट	
२५२	क. किशोरी प्रसाद कुशवाह	रौतहट	
२५३	क. उषा दाहाल	रौतहट	
२५४	क. हरेन्द्र पटेल	रौतहट	
२५५	क. महासुन्दर देवी	रौतहट	
२५६	क. अच्युत हुमाँगाई	रौतहट	
२५७	क. रामेश्वर चौहान	पर्सा	इन्चार्ज पर्सा
२५८	क. रमिला खातुन	पर्सा	सह-इन्चार्ज पर्सा
२५९	क. अम्मल यादव	पर्सा	संयोजक पर्सा
२६०	क. सान्त कुमार जोशी	पर्सा	सह-संयोजक पर्सा
२६१	क. वैद्यनाथ पटवारी	पर्सा	
२६२	क. अर्चना अधिकारी	पर्सा	
२६३	क. मिना गिरी	पर्सा	
२६४	क. आभा मल्ल	पर्सा	
वाग्मती प्रदेश			
२६५	क. मान काजी ग्याबा	रसुवा	इन्चार्ज, रसुवा

२६६	क. सुन्तली माया घले	रसुवा	
२६७	क. दिल बहादुर लामा	रसुवा	
२६८	क. नारायण प्रसाद ढकाल	नुवाकोट	इन्चार्ज नुवाकोट
२६९	क. जनार्जन भण्डारी	नुवाकोट	सह-इन्चार्ज नुवाकोट
२७०	क. सानुमाया तमाङ	नुवाकोट	
२७१	क. मुकुन्द कडरिया	रामेछाप	इन्चार्ज, रामेछाप
२७२	क. लिला चौलागाँई	रामेछाप	सह-इन्चार्ज, रामेछाप
२७३	क. गंगा बहादुर तामाड.	रामेछाप	संयोजक, रामेछाप
२७४	क. चन्द मानन्धर	रामेछाप	
२७५	क. सोमेस थापा	रामेछाप	
२७६	क. राधिका खड्का	रामेछाप	
२७७	क. कल्पना मोत्तान	रामेछाप	सह-संयोजक, रामेछाप
२७८	क. गुण बहादुर वुढाथोकी	दोलखा	इन्चार्ज दोलखा
२७९	क. मुरारीराज शिवाकोटी	दोलखा	संयोजक दोलखा
२८०	क. गोपाल थामी	दोलखा	
२८१	क. केशब चौलागाई	दोलखा	
२८२	क. गिता भुजेल	दोलखा	
२८३	क. शिव शिवाकोटी	दोलखा	
२८४	क. राज कुमार सुबेदी	सिन्धुपाल्चोक	इन्चार्ज सिन्धुपाल्चोक
२८५	क. बिनोद लामीछाने	सिन्धुपाल्चोक	
२८६	क. गिता तिवारी	सिन्धुपाल्चोक	
२८७	क. कृष्णप्रसाद सापकोटा	चितवन	संयोजक चितवन
२८८	क. राजकुमार भट्ट	चितवन	
२८९	क. सजना महता	चितवन	
२९०	क. घनश्याम ढुगांना	चितवन	
२९१	क. आनन्दप्रसाद न्यूरे	चितवन	
२९२	क. रामेश्वर महतो	चितवन	
२९३	क. गोमा आचार्य	चितवन	
२९४	क. अरुण कुमार लामा	धादिङ	इन्चार्ज धादिङ
२९५	क. मन्दीरा श्रेष्ठ	धादिङ	

२९६	क. बिर बहादुर गुरुङ	धादिङ	
२९७	क. जेनी प्रजापति	धादिङ	
२९८	क. महेन्द्र बसु सुनुवार	सिन्धुली	इन्चार्ज सिन्धुली
२९९	क. गिता बराल	सिन्धुली	
३००	क. चित्र नारायण श्रेष्ठ	सिन्धुली	
३०१	क. नन्द कुमारी सेन्तान	सिन्धुली	
३०२	क. बिदुर हुमागाँई	काभ्रे	संयोजक काभ्रे
३०३	क. कृष्ण चौलागाँई	काभ्रे	
३०४	क. देवी प्रसाद पन्त	काभ्रे	
३०५	क. कुवेर पोखरेल	काभ्रे	
३०६	क. शुदर्शन अर्याल	मकवानपुर	इन्चार्ज मकवानपुर
३०७	क. सुस्मीता घोराशैनी	मकवानपुर	
३०८	क. रामहरी विष्ट	मकवानपुर	
३०९	क. विष्णुमाया रुम्वा	मकवानपुर	
३१०	क. अम्विका गोले		
३११	क. हिमाल विक्रम वस्नेत		
काठमाण्डौं उपत्यका			
३१२	क. शुशिला बुढाथोकी	काठमाण्डौं	
३१३	क. घनश्याम दाहाल	काठमाण्डौं	
३१४	क. पुष्कर प्याकुरेल	काठमाण्डौं	
३१५	क. बिन्दु मगर	काठमाण्डौ	
३१६	क. रुद्र बहादुर श्रेष्ठ	काठमाण्डौं	
३१७	क. भवानी के.सी	काठमाण्डौ	
३१८	क. शम्भु बहादुर कार्की	काठमाण्डौं	
३१९	क. सुजाता अधिकारी	काठमाण्डौं	
३२०	क. बलराम धिताल	काठमाण्डौं	संयोजक, काठमाण्डौं
३२१	क. बिनोद पौडेल	काठमाण्डौं	सचिव, काठमाण्डौं
३२२	क. विदुर अर्याल	काठमाण्डौं	
३२३	क. राम भरोसा गिरी	काठमाण्डौं	
३२४	क. शंकर अधिकारी	काठमाण्डौं	

३२५	क. पाण्डव श्रेष्ठ	काठमाण्डौं	
३२६	क. शुसिला कठायत	काठमाण्डौं	
३२७	क. प्रधुम्न सिंखडा	काठमाण्डौं	
३२८	क. विना गिरी	काठमाण्डौं	
३२९	क. बिश्वलाल श्रेष्ठ	ललितपुर	इन्चार्ज ललितपुर
३३०	क. गौरी के.सी.(अधिकारी)	ललितपुर	सह-इन्चार्ज ललितपुर
३३१	क. अर्जुन बहादुर भण्डारी	ललितपुर	
३३२	क. मोहन बिक्रम सिलवाल	ललितपुर	
३३३	क. बाबु काजी प्रधान	ललितपुर	
३३४	क. मञ्जु आचार्य	ललितपुर	
३३५	क. मिन बहादुर थापा	भक्तपुर	
३३६	क. साबित्री थापा	भक्तपुर	
३३७	क. गिता देउजा	भक्तपुर	
३३८	क. हरिबोल न्यौपाने	भक्तपुर	
३३९	क. श्याम सुन्दर हलुवाई	भक्तपुर	
गण्डकी प्रदेश			
३४०	क. मित्र प्रसाद न्यौपाने	तनहुँ	सह-इन्चार्ज तनहुँ
३४१	क. शान्ती भण्डारी गौतम	तनहुँ	
३४२	क. बिन्दुकला वाग्ले	तनहुँ	
३४३	क. बसन्त बराल	कास्की	
३४४	क. बिजया सुबेदी	कास्की	
३४५	क. शिवजी कोइराला	कास्की	इन्चार्ज कास्की
३४६	क. रघुनाथ भण्डारी	कास्की	संयोजक कास्की
३४७	क. टिका कुमारी अधिकारी	कास्की	
३४८	क. चुडामणी बराल	कास्की	
३४९	क. बालिका सुबेदी	कास्की	
३५०	क. रुप बहादुर कुमाल	कास्की	
३५१	क. हरि प्रसाद न्यौपाने	नवलपुर	इन्चार्ज नवलपुर
३५२	क. विन्दा गैरे	नवलपुर	सह-इन्चार्ज
३५३	क. दुर्गा प्रसाद भुर्तेल	नवलपुर	संयोजक नवलपुर

३५४	क. रुमा काफ्ले	नवलपुर	सह-संयोजक
३५५	क. प्रभु राज बस्नेत	गोर्खा	
३५६	क. लुना थापा	गोर्खा	
३५७	क. हरि भट्ट	गोर्खा	इन्चार्ज गोर्खा
३५८	क. गिता पोखरेल	गोर्खा	
३५९	क. प्रेम के.सी	बाग्लुङ	संयोजक बाग्लुङ
३६०	क. मिहर सिंह पाइजा	बाग्लुङ	
३६१	क. माया आचार्य	बाग्लुङ	
३६२	क. पबित्रा रोका	बाग्लुङ	
३६३	क. धनेश्वर पौडेल	बाग्लुङ	
३६४	क. साबित्रा कोइरला	स्याङ्जा	
३६५	क. प्रकाश थापा	स्याङ्जा	
३६६	क. देवी थापा	स्याङ्जा	
३६७	क. भिम लुइटेल	स्याङ्जा	
३६८	क. एडवीन शर्मा	स्याङ्जा	
३६९	क. नवराज गुरुङ	मनाङ	इन्चार्ज मनाङ
३७०	क. कान्छी गुरुङ	मनाङ	
३७१	क. मित्रलाल वश्याल	पर्वत	
३७२	क. गणेश मान गुरुङ	पर्वत	
३७३	क. सिता शर्मा	पर्वत	
३७४	क. बेग प्रसाद गर्जुवा	म्याग्दी	इन्चार्ज म्याग्दी
३७५	क. श्रृजना जी.सी.	म्याग्दी	सह-संयोजक म्याग्दी
३७६	क. कर्मा गुरुङ	मुस्ताङ	इन्चार्ज मुस्ताङ
३७७	क. यम कुमारी तुलाचन	मुस्ताङ	सह-इन्चार्ज मुस्ताङ
३७८	क. टेक वहादुर रिमाल	लमजुङ	
३७९	क. राममाया गुरुङ.	लमजुङ	सह-संयोजक
लुम्बिनी प्रदेश			
३८०	क. कैलाशनाथ यादव	बाँके	सह-इन्चार्ज, बाँके
३८१	क. केवल प्रसाद शर्मा	बाँके	
३८२	क. सर्वजीत विष्ट	बाँके	

३८३	क. सोनलाल यादव	बाँके	
३८४	क. जयराम यादव	बाँके	
३८५	क. अञ्जु धिताल	बाँके	
३८६	क. दुर्गा पौडेल	बाँके	
३८७	क. यज्ञ जैशी	बाँके	
३८८	क. इन्द्र थापा	बाँके	
३८९	क. पूर्ण बहादुर चौधरी	बाँके	
३९०	क. पहाडी थारु	वर्दिया	इन्चार्ज वर्दिया
३९१	क. सर्वजीत यादव	वर्दिया	सह-इन्चार्ज वर्दिया
३९२	क. जीवन कुमार शाही	वर्दिया	संयोजक वर्दिया
३९३	क. देवीसरा जैशी	वर्दिया	सह-संयोजक वर्दिया
३९४	क. झुपलाल शर्मा	वर्दिया	सचिव, वर्दिया
३९५	क. काली प्रसाद थारु	वर्दिया	
३९६	क. इन्द्र प्रसाद लुइटेल	वर्दिया	
३९७	क. गोबिन्द बराल	वर्दिया	
३९८	क. विष्णु बहादुर के.सी	प्युठान	संयोजक प्युठान
३९९	क. श्याम बहादुर थापा	प्युठान	सह-संयोजक प्युठान
४००	क. शिव बहादुर के.सी	प्युठान	सचिब प्युठान
४०१	क. पवित्रा जि.सी	प्युठान	
४०२	क. लक्ष्मी प्रकाश राजभण्डारी	प्युठान	
४०३	क. बसन्ता आचार्य	प्युठान	
४०४	क. ढुण्डीराज ज्ञवाली	अर्घाखाँची	इन्चार्ज अर्घाखाँची
४०५	क. लक्ष्मण कडेंल	अर्घाखाँची	संयोजक अर्घाखाँची
४०६	क. रुपा प्रधान	अर्घाखाँची	
४०७	क. थर्क वहादुर शारु	नवलपरासी	इन्चार्ज नवलपरासी
४०८	क. रुक्मीना प्रसाई	नवलपरासी	सह-इन्चार्जनवलपरासी
४०९	क. तारा सिंह थापा	नवलपरासी	संयोजक, नवलपरासी
४१०	क. भिमकला भट्राई	नवलपरासी	सह-संयोजक, नवलपरासी
४११	क. राजन आचार्य	नवलपरासी	
४१२	क. शेर बहादुर आचार्य	नवलपरासी	

४१३	क. घनश्याम गैरे	पाल्पा	इन्चार्ज, पाल्पा
४१४	क. नोलराज भण्डारी	पाल्पा	
४१५	क. गिता पाण्डे	पाल्पा	
४१६	क. गोमा भण्डारी	पाल्पा	
४१७	क. श्रीकृष्ण आत्रे	पाल्पा	
४१८	क. केदार प्रसाद बस्याल	पाल्पा	
४१९	क. राम विलास यादव	कपिलवस्तु	सह-इन्चार्ज, कपिलवस्तु
४२०	क. शालिकराम पौडेल	कपिलवस्तु	
४२१	क. ढुण्डीराज पन्थी	कपिलवस्तु	सह-संयोजक, कपिलवस्तु
४२२	क. माधुराम न्यौपाने	कपिलवस्तु	
४२३	क. रमेश मुस्कान	कपिलवस्तु	
४२४	क. प्रकाश टण्डन	कपिलवस्तु	
४२५	क. ममता राना	कपिलवस्तु	
४२६	क. सुरज कुमार गुप्ता	कपिलवस्तु	
४२७	क. चुम्कला वस्याल	रुपन्देही	सह-इन्चार्ज, रुपन्देही
४२८	क. कृष्ण प्रसाद पन्थी	रुपन्देही	संयोजक रुपन्देही
४२९	क. लक्ष्मण भण्डारी	रुपन्देही	सह-संयोजक रुपन्देही
४३०	क. महेन्द्र गिरी	रुपन्देही	सचिव, लुम्बिनी प्रदेश
४३१	क. गजेन्द्र नारायण सिंह चौधरी	रुपन्देही	
४३२	क. सिता अर्याल	रुपन्देही	
४३३	क. लाला लोध	रुपन्देही	
४३४	क. मेनका यादव	रुपन्देही	
४३५	क. ओम प्रसाद शर्मा	रुपन्देही	
४३६	**क.** ज्ञान कुमारी वेल्वासे	रुपन्देही	
४३७	क. पूरन गुरुङ	रुपन्देही	
४३८	क. देवी वाग्ले	रुपन्देही	
४३९	क. देवकी अधिकारी (निशा शर्मा)	रुपन्देही	
४४०	क. सागर पाण्डे	रुपन्देही	
४४१	क. अर्जुन कनौजे	गुल्मी	
४४२	क. शान्ता चुँदाली	गुल्मी	

४४३	क. हिक्मत विश्वकर्मा	गुल्मी	
४४४	क. कमल बुढाथोकी	रोल्पा	
४४५	क. मिना सिंह	रोल्पा	
४४६	क. शशिधर वुढा	रुकुम	संयोजक रुकुम
४४७	क. लक्ष्मी प्रसाद पुन	रुकुम	
४४८	क. चन्दन भण्डारी	दाङ	संयोजक दाङ
४४९	क. अनिल आचार्य	दाङ	
४५०	क. पशुपति चौधरी	दाङ	
४५१	क. चकमिलन विश्वकर्मा	दाङ	
४५२	क. आरती चौधरी	दाङ	
४५३	क. हर्क बहादुर घर्ती	दाङ	
कर्णाली प्रदेश			
४५४	क. प्रेम बहादुर सिंह	जाजरकोट	सचिव, कर्णाली प्रदेश
४५५	क. दिप बहादुर महतरा	हुम्ला	इन्चार्ज हुम्ला
४५६	क. धनमाया शाही	हुम्ला	सह-इन्चार्ज हुम्ला
४५७	क. नन्दलाल बडुवाल	मुगु	इन्चार्ज मुगु
४५८	क. गार्मु तामाङ	मुगु	सह-इन्चार्ज मुगु
४५९	क. हेमराज श्रेष्ठ	रुकुम पश्चिम	इन्चार्ज रुकुम पश्चिम
४६०	क. गोर्ख बहादुर खड्का	रुकुम पश्चिम	सह-इन्चार्ज रुकुम पश्चिम
४६१	क. ओमदत्त भारती	सर्खेत	इन्चार्ज सुर्खेत
४६२	क. तुलसी कुमारी कडेंल	सुर्खेत	सह-इन्चार्ज सुर्खेत
४६३	क. मनोहरलाल आचार्य	सुर्खेत	संयोजक सुर्खेत
४६४	क. निर्मला मगर	सुर्खेत	सह-संयोजक सुर्खेत
४६५	क. केशर प्रसाद आचार्य	सुर्खेत	सचिव सुर्खेत
४६६	क. मोहन चन्द	सुर्खेत	
४६७	क. रतन वि.क	सुर्खेत	
४६८	क. चन्द्र बहादुर थापा	दैलेख	इन्चार्ज दैलेख
४६९	क. दुर्गा कुमारी सिंह	दैलेख	संयोजक दैलेख
४७०	क. सरिता भण्डारी	दैलेख	सह-संयोजक दैलेख

४७१	क. माहासी रावत	दैलेख	सचिव दैलेख
४७२	क. गणेश बहादुर थापा	जाजरकोट	सह-इन्चार्ज जाजरकोट
४७३	क. हरिकला जैशी	जाजरकोट	सह-संयोजक जाजरकोट
४७४	क. मुन बहादुर रोकाया	जुम्ला	इन्चार्ज जुम्ला
४७५	क. तारा खड्का	जुम्ला	संयोजक जुम्ला
४७६	क. भवानी आचार्य	कालीकोट	संयोजक कालीकोट
४७७	क. गमला गिरी	कालीकोट	सह-संयोजक कालीकोट
४७८	क. बाच कुमारी रोकाय	डोल्पा	इन्चार्ज डोल्पा
४७९	क. नरेन्द्र रोकाय	डोल्पा	सह-इन्चार्ज डोल्पा
४८०	क. ज्ञान बहादुर खड्का	सल्यान	इन्चार्ज सल्यान
४८१	क. निर्मला रोकाया	सल्यान	सह-इन्चार्ज सल्यान
सुदुरपश्चिम प्रदेश			
४८२	क. गोगुं देवी खडायत	बझाङ	इन्चार्ज बझाङ
४८३	क. धर्मराज खड्का	बझाङ	सह-इन्चार्ज बझाङ
४८४	क. कल्पना राना	बैतडी	सह-इन्चार्ज बैतडी
४८५	क. पार्वती राना	बैतडी	
४८६	क. मुकेश तिरुवा	बैतडी	
४८७	क. कृष्ण वहादुर विष्ट	वैतडी	
४८८	क. गणेश बुढा ऐर	डडेल्धुरा	
४८९	क. कलावती कठायत	डडेल्धुरा	सह-इन्चार्ज डडेल्धुरा
४९०	क. धन वहादुर शाही	डडेल्धुरा	
४९१	क. नारनदत्त भट्ट	दार्चुला	इन्चार्ज दार्चुला
४९२	क. कमला विष्ट पन्त	दार्चुला	सह-इन्चार्ज दार्चुला
४९३	क. जनक सिंह रावल	दार्चुला	
४९४	क. शुसिला खत्री	कञ्चनपुर	सह-इन्चार्ज कञ्चनपुर
४९५	क. कर्मसाय राना थारु	कञ्चनपुर	
४९६	क. द्रोपति जोशी	कञ्चनपुर	
४९७	क. पुर्ण सिंह साउद	कञ्चनपुर	
४९८	क. दिनेश खड्का	कञ्चनपुर	
४९९	क. दुर्गा देवी खुना	कञ्चनपुर	

५००	क. राम बहादुर स्वर्णकार	कञ्चनपुर	
५०१	क. नन्द बहादुर रोकाय	बाजुरा	इन्चार्ज बाजुरा
५०२	क. कृष्ण बहादुर खड्का	बाजुरा	
५०३	क. मन्देवी ओली	बाजुरा	
५०४	क. असिमा चौधरी	कैलाली	सह-इन्चार्ज कैलाली
५०५	क. गणेश कठायत	कैलाली	
५०६	क. मोहन बि.क	कैलाली	
५०७	क. चम्कीदेवी चौधरी	कैलाली	
५०८	क. सोनापति चौघरी	कैलाली	
५०९	क. कमल राना	कैलाली	
५१०	क. पुर्णिमा बि.क.	कैलाली	
५११	क. यम प्रसाद तिवारी	कैलाली	
५१२	क. राजकुमारी चौधरी	कैलाली	
५१३	क. शेर बहादुर महरा	कैलाली	
५१४	क. राजकुमार चौधरी	कैलाली	
५१५	क. गोरख बहादुर बोगटी	डोटी	इन्चार्ज डोटी
५१६	क. तुलसी शाही	डोटी	सह-इन्चार्ज डोटी
५१७	क. भानुभक्त खनाल	अछाम	
५१८	क. गुमान सिंह बटाला	अछाम	
५१९	क. गौमती साही	अछाम	
५२०	क. देवेन्द्र धामी (पवन)	अछाम	
५२१	क. रेवन्ती वोहोरा	अछाम	
५२२	क. नेत्र बहादुर शाही	अछाम	
५२३	क. रमिता वटाला	अछाम	

अनुसुचिः२

किसान महासंघ सम्बद्ध २२ वटा किसान संघहरु र केन्द्रीय नेतृत्व यसप्रकार रहेको छ ।

१.खाद्यवाली उत्पादक किसान संघ, नेपाल- क. कविराम अर्याल
२.तरकारी उत्पादक किसान संघ, नेपाल- क.माया के.सी
३. फलफूल उत्पादक किसान संघ, नेपाल- क. गोवर्धन गौली
४. पशुपालक किसान संघ, नेपाल-क. राजकुमार सुयल
५. दुग्ध उत्पादक किसान संघ, नेपाल- क. नारायण देवकोटा
६. माछापालक किसान संघ, नेपाल- क. चुलुराम चौधरी
७. मौरी पालक किसान संघ, नेपाल- क.बिष्णु मैनाली
८. पन्छी पालक किसान संघ, नेपाल- क. बिमला शर्मा चौलागाँई
९. नर्सरी तथा पुष्प उत्पादक किसान संघ, नेपाल- क. मोहन बिक्रम सिलवाल
१०. उखु उत्पादक किसान संघ, नेपाल - क. राजकुमार उप्रेति
११. युवा किसान संघ, नेपाल- क. सुदन के.सी.
१२. भूमि अधिकार तथा कृषि श्रमिक किसान संघ, नेपाल- क.दुखीलाल चौधरी
१३. महिला किसान संघ, नेपाल- क. जीवन्ती पौडेल
१४. सिंचाइ तथा जलउपभोक्ता किसान संघ, नेपाल -क. श्रीराम आचार्य
१५. चिया उत्पादक किसान संघ- नेपाल क. लेखनाथ बुढाथोकी
१६. कफि उत्पादक किसान संघ, नेपाल -क.गणेश श्रीपाली
१७. कृषि वन किसान संघ, नेपाल- क. भारती पाठक
१८. जडिवुटी उत्पादक किसान संघ, नेपाल-क. कल बहादुर हमाल
१९. अलैची उत्पादक किसान संघ, नेपाल-क.पोष्ट कुमार कार्की
२०. मसलाबाली उत्पादक किसान संघ, नेपाल-क.चुडामणी लुईटेल
२१. च्याउ उत्पादक किसान संघ, नेपाल-क. संतोष कार्की
२२. सुपारी उत्पादक किसान संघ, नेपाल- क.भानुभक्त गौतम